

2019-03-14

Barnahus Jämtlands län

BESLUTSUNDERLAG

SOCIALA VÅRD- OCH OMSORGSGRUPPEN, SVOM, 20190315

Arbetsgrupp Uppdrag Barnahus

Urban Tirén, regionöverläkare, Region Jämtland Härjedalen

Elin Ring, regional samordnare barn och ungas psykiska hälsa, Region Jämtland Härjedalen

Liselott Åsberg, verksamhetsledare, Centrum mot våld

Anneli Valter, IFO-chef, Bräcke kommun

Magnus Ahlstrand, IFO-chef, Strömsunds kommun

Kristin Larsén, polisinspektör, gruppchef Brott i nära relation och brott mot barn, Polisområde Jämtland

Stefan Ekeröth, chefsåklagare, Åklagarkammaren Östersund

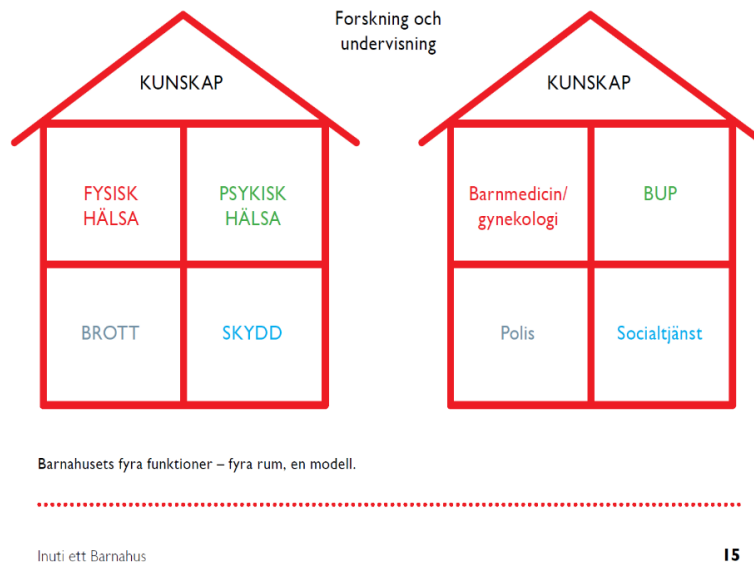
Jenny Einebrant, samordnare mäns våld mot kvinnor, Länsstyrelsen

Innehåll

1.	INLEDNING.....	2
1.1	Utredningsuppdrag.....	3
1.2	Genomförande	3
2.	BAKGRUND BARNAHUS.....	4
2.1	Utvärderingar	4
3.	AKTUELL SITUATION	5
3.1	Myndigheternas samverkansskyldighet.....	5
3.2	Barnkonventionen blir lag	5
3.3	Behov av Barnahus ur verksamheternas perspektiv	6
3.4	Behov av Barnahus ur frivilligorganisationers perspektiv.....	10
4.	ARBETSGRUPPENS FÖRSLAG – BARNAHUS JÄMTLANDS LÄN.....	10
4.1	Parter för samverkan.....	10
4.2	Målgrupp	10
4.3	Parternas åtagande	11
4.4	Personal/bemannning	12
4.5	Samordnarnas uppdrag	12
4.6	Förslag till arbetsgång i Barnahus Jämtlands län.....	13
4.7	Samlokalisering och huvudmannaskap	14
4.8	Lokaler	14
4.9	Budget	15
4.10	Fördelning av kostnader	15
4.11	Ledning och styrning	16
4.12	Samverkansavtal.....	16
4.13	Uppstartsperiod.....	16
	KÄLLFÖRTECKNING.....	17

1. INLEDNING

Barnahus är ett samlingsnamn på verksamheter där polis, åklagare, socialtjänst och hälso- och sjukvård samverkar i gemensamma lokaler i utredningsprocessen vid misstanke om våld- eller sexualbrott mot barn. Samarbete och samverkan mellan myndigheter är nödvändig för att kunna tillgodose brottsutsatta barns rättigheter. Barnahus kan beskrivas som fyra rum där respektive rum rymmer en verksamhet. Rummen utgörs av brottsutredning, fysisk hälsa, psykisk hälsa och skydd.

Figur 1: Barnahus fyra rum

Barnahus huvudsakliga syfte är samordning kring samrådet och barnförhåret. Under samrådet samordnas de olika myndigheternas arbetsuppgifter. Det sker en gemensam ärendegenomgång och därefter planeras barnförhåret. En prioriteringsordning görs för de olika insatserna, dels för att det berörda barnets kontakter med de olika aktörerna skall ske så smidigt som möjligt, dels för att inte försvåra myndigheternas olika arbetsuppgifter. På Barnahus finns en anställd samordnare som fungerar som en kontaktperson mellan myndigheterna och är den som initierar koordinering och planering av myndigheternas olika åtgärder. Under barnförhåret kommer barnet till tals. Specialutbildad polis håller i barnförhåret samtidigt som de andra aktörerna, till exempel åklagare, socialsekreterare och BUP, närvarar i ett medhörningsrum. Förhåret förmedlas där genom en videolänk och aktörerna ges möjligheten att ställa kompletterande frågor till barnet via den förhörande polisen. De samverkande myndigheterna har olika uppdrag, ansvar och kompetens. Ett Barnahus ökar kvaliteten i utredningar samt insatser och förutsätter att varje myndighetsrepresentant vid samverkan agerar utifrån sitt ansvars- och kompetensområde samt att myndigheternas olika uppdrag är tydliga och respekteras (Rädda barnen, 2013).

Barnahus har diskuterats under flertalet år i Jämtlands län. Berörda professioner har under årens lopp efterfrågat ett Barnahus i olika sammanhang. Ett informellt samverkansråd fanns tidigare i länet med representanter för polis, socialtjänst, barn- och ungdomsklinik och barnpsykiatri. Samverkansrådet sammanträdde ca en gång/månad men arbetade inte med enskilda ärenden. Samverkansrådet upphörde med sitt arbete för ca 2-3 år sedan då resurser och uppdrag saknades.

I samtliga län utom Jämtlands län och Norrbottens län finns det idag fungerande Barnahusverksamheter. Erfarenheterna av Barnahus i Sverige är mycket goda. Samordningen inom ramen för en Barnahusverksamhet leder till förbättrat samarbete mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och åklagare. Denna samverkan leder i sin tur till att de barn och ungdomar som är utsatta för våld eller misstänks vara utsatta för våld får ett snabbare och bättre omhändertagande. Risken att utsatta barn hamnar mellan stolarna eller inte blir uppmärksammade minskar. Bristen på samverkan, å andra sidan,

leder till orimligt långa utredningstider och att de utsatta barnen och ungdomarna kan behöva återge sin historia både fem och sex gånger. Ibland händer det att hjälpen uteblir. Alla de ovan nämnda verksamheterna har var för sig svårt att klara sina respektive uppdrag när det gäller barn och ungdomar som är utsatta för våld.

1.1 Utredningsuppdrag

I juni 2018 erhöll Elin Ring, regional samordnare barn och ungas psykiska hälsa/forskningsassistent, uppdrag från SocSam (arena för politisk samverkan mellan länets kommuner) att framarbete förslag på framtida organisation och resurstilldelning för arbete med våld i nära relationer i länet. Utredningen skulle innehålla behov inom området våld i nära relationer i Jämtlands län, inklusive bedömning kring huruvida ett tak för antal ärenden inom Centrum mot våld (CMV) skulle införas. Uppdraget redovisades för SocSam 2018-12-14. Utöver redovisat uppdrag fick Elin Ring i uppdrag att utreda hur en framtida organisation för arbetet mot våld i nära relationer skulle kunna se ut i länet. I dagsläget finns en strategisk samverkan på övergripande nivå i länet avseende våld i nära relationer i form av Myndighetssamverkan mot våld. Dock finns ingen formaliserad samverkan på individnivå, dvs. ingen tydlig struktur för samverkan i ärenden där barn och vuxna utsatts för våld och övergrepp.

I november 2018 erhöll Urban Tirén, regionöverläkare, uppdrag från regiondirektören att utreda förutsättningen för ett Barnahus i länet. Urban Tirén skulle ställa samman ett underlag med bakgrund, pågående Barnahusverksamhet i Sverige, aktuellt läge i Jämtlands län, behov av bemanning, lokaler, utrustning, kostnadsberäkning för uppstart och drift av en Barnahusverksamhet samt hur samverkan mellan socialtjänst, polis, åklagare, BUP, Barnklinik, kvinnoklinik skulle kunna se ut.

2018-11-30 informerade Urban Tirén om uppdraget vid LIFO (arena för tjänstemannasamverkan mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner) där beslut togs om att SocSam skulle informeras om pågående utredningsuppdrag. Urban Tirén presenterade uppdraget vid SocSam 2018-12-14. SocSam beslutade att uppdra till IFO-cheferna att utse en arbetsgrupp med syfte att i nära samarbete med Region Jämtland Härjedalen arbeta vidare med frågan om ett Barnahus i länet. IFO-cheferna utsåg vid sitt sammanträde 2019-01-18 Elin Ring, Magnus Ahlstrand, Anneli Walter och Liselott Åsberg att representera kommunerna i arbetsgruppen.

2019-02-08 höll LIFO en strategidag där fokus låg på Barnahus. LIFO beslutade vid sammanträdet att arbetsgruppen skulle få i uppdrag att skriva ett beslutsunderlag vilket skulle redovisas vid SVOM:s, sammanträde 2019-03-15. LIFO förordade också att Barnarenan (politisk samverkansarena mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner) skulle informeras om uppdraget. Barnarenans sammanträde 2019-02-18 ställdes dock sedermera in.

1.2 Genomförande

En arbetsgrupp bestående av representanter från Region Jämtland Härjedalen, länets kommuner, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten samt Länsstyrelsen har arbetat fram beslutsunderlaget. Arbetsgruppen har träffats vid två tillfällen under arbetsprocessen, 2019-02-14 och 2019-03-06.

I arbetsgruppen har följande personer deltagit:

- Urban Tirén, regionöverläkare, Region Jämtland Härjedalen
- Elin Ring, regional samordnare barn och ungas psykiska hälsa, Region Jämtland Härjedalen
- Magnus Ahlstrand, IFO-chef, Strömsunds kommun
- Anneli Valter, IFO-chef, Bräcke kommun
- Liselott Åsberg, verksamhetsledare, Centrum mot våld
- Kristin Larsén, polisinspektör, gruppchef Brott i nära relation och brott mot barn, Polisområde Jämtland
- Stefan Ekeröth, chefsåklagare, Åklagarkammaren Östersund
- Jenny Einebrant, samordnare mäns våld mot kvinnor, Länsstyrelsen

2. BAKGRUND BARNAHUS

1985 startade en Barnahusmodell i USA, Children Advocacy Center, som en reaktion på att barn som utsattes för våld eller övergrepp för illa under utredningarna. Barnen slussades mellan olika myndigheter och fick berätta sin historia flertalet gånger för olika professionella. Varken miljön eller bemötandet var anpassat för barn. 1998 startades ett Barnahus i Reykjavik på Island. Barnahus på Island har fungerat som en förebild för att ta emot barn som utsatts för sexuella övergrepp i Sverige.

2005 fick Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att starta sex försöksverksamheter av Barnahus i Sverige. Syftet med uppdraget var att utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för brott skulle anpassas efter barnen. Barnen skulle inte behöva ha kontakter med polis, åklagare, rättsmedicin, socialtjänst och barnpsykiatri på olika platser utan endast behöva komma till ett ställe, där miljön var anpassad efter deras behov. Barnen skulle inte i onödan behöva utsättas för upprepade förhör och intervjuer av olika personer och för olika syften. De sex försöksverksamheterna var: Kriscentrum för barn och ungdomar i Malmö, Barnhuset i Göteborg, Barnahus Linköping, Barncentrum i Stockholm, Stödcentrum för barn och unga i Sundsvall samt Barnahus i Umeå (Rädda barnen, 2013).

Allt efter att de första Barnhusen tillskapades har antalet ökat och idag finns 32 Barnahus i Sverige. Det finns idag Barnahus i alla län utom två, Norrbotten och Jämtlands Län.

2.1 Utvärderingar

De första svenska Barnhusen utvärderades av Lunds universitet 2006 - 2007 och visade övervägande positiva resultat. Utvärderingen visade att barnen bemöttes på ett genomtänkt och positivt sätt i en anpassad och barnvänlig miljö och fler barn fick tillgång till någon form av krisstöd. Det hölls fler barnförhör, genomfördes fler läkarundersökningar och det var vanligare att särskild företrädare eller målsägandebiträde utsågs. En konstaterad brist var att BUP, rättsmedicin och barnmedicin inte var fullt involverade i Barnhusen på alla orter. Orsakerna var flera. Det handlade om resursbrist, bristande förankring och stöd hos ledningen eller att insatser från hälso- och sjukvården inte efterfrågats på ett tydligt sätt (Rejmer & Åström, 2008).

2010 genomfördes en jämförelsestudie av orter där ett etablerat Barnahus fanns och orter där Barnahus saknades. Syftet var att undersöka om utredningar på Barnahus anpassas till barnet samt om Barnahus leder till att underlaget för rättsprocessen och samhällets fortsatta insatser för barnet förbättras. Studien visade att ett fungerande Barnahus är att föredra framför polisens ordinära barnutredningsprocesser då det är bättre för barnet att slippa slussas mellan olika myndigheter. När samhällsstödet tillsammans med barnet är samlade i en barnvänlig miljö ökar barnets trygghet och därmed även barnets tillit till de professionella vuxna. Det ökade samarbetet mellan olika professioner inom Barnahus ledde även till en bredare kunskapsbas för utredningarna, vilket möjliggjorde att de professionella kunde se barnets problematik ur olika synvinklar (Kaldal et al., 2010).

Rädda barnen genomförde 2013 tillsammans med Linköpings Universitet en kvalitetsgranskning av 23 svenska Barnahusverksamheter. Centralt för kvalitetsgranskningen var att försöka se Barnhusets organisation, miljö och aktiviteter utifrån ett barnperspektiv där FN:s konvention om barnets rättigheter var ett tydligt riktmärke. Den övergripande slutsatsen från kvalitetsgranskningen var att Barnhusen har kommit för att stanna. Barnhusen är ett steg i rätt riktning för att säkerställa att barn- och ungdomar som utsatts för olika typer av misshandel och brott får ett gott bemötande. Flera av Barnhusen höll mycket hög kvalitet. Men, det fanns en del brister och svagheter på en del av Barnhusen som behövde åtgärdas. I kvalitetsgranskningen beskrev personal som arbetade på Barnahus att det var värt att resa in till Barnhuset trots långa sträckor (Rädda barnen, 2013).

Regeringen beslutade 2018 att ge Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) i uppdrag att utvärdera Barnahusverksamheterna i Sverige. Utvärderingen ska identifiera

såväl goda exempel som eventuella brister i syfte att främja ett kvalitativt och likvärdigt bemötande för brottsutsatta barn, oavsett bostadsort. Redovisning ska ske senast 31 mars 2019 (<https://www.regeringen.se/48edb9/contentassets/1cb47f92f0e748b2804a21615efec6da/uppdrag-angaende-utvardering-av-Barnahus.pdf>).

3. AKTUELL SITUATION

3.1 Myndigheternas samverkansskyldighet

Det finns en allmän lagstadgad skyldighet för myndigheter att samverka i 8 § förvaltningslagen (2017:900). Där anges att varje myndighet i rimlig utsträckning ska hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter.

Det finns en skyldighet för socialnämnden att samverka med andra verksamheter i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa (5 kap. 1 a § SoL). I sådana frågor ska socialnämnden samverka med andra samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. De viktigaste samarbetsparterna är skolan, förskolan, polisen samt hälso- och sjukvården, som har motsvarande bestämmelse i sina respektive lagstiftningar. Socialnämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.

Enligt polislagen ska polisen samarbeta med andra myndigheter och organisationer vilkas verksamhet berör polisverksamheten, t.ex. Åklagarmyndigheten (6 § PolisL). Det åligger därvid särskilt polisen att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem.

I hälso- och sjukvårdslagen anges att hälso- och sjukvården, på socialnämndens initiativ, i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, ska samverka med andra samhällsorgan, organisationer och andra som berörs (2 f § HSL). Det finns en motsvarande samverkansskyldighet för hälso- och sjukvårdspersonalen i lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (2 kap. 1 a § LYHS).

3.2 Barnkonventionen blir lag

Barnkonventionen antogs av FN:s generalförsamling 1989 och trädde för Sveriges del i kraft 1990. Genom Sveriges ratificering av konventionen har riksdag och regering förbundit sig att se till att den nationella lagstiftningen stämmer överens med de åtaganden som följer av konventionen. Det har bland annat skett genom att svensk lagstiftning i vissa delar har omarbetats utifrån konventionens artiklar och att nya bestämmelser har förts in.

2018-06-13 fattade Riksdagen beslut om att inkorporera FN:s konvention om barnets rättigheter i svensk lag den 2020-01-01. Beslutet innebär bland annat ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet (www.regeringen.se).

Barnkonventionen handlar om barnets rätt att få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda. Den innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av övriga artiklar, men som också har en självständig betydelse. Det är principen om ickediskriminering (artikel 2), principen om barnets bästa (artikel 3), rätten till liv och utveckling (artikel 6) samt rätten att få komma till tals och bli respekterad (artikel 12). Barnkonventionens artikel 19 säger att barnet ska skyddas mot ”alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp”. I de senaste rekommendationerna till Sverige uttrycker FN:s Barnrättskommitté en oro för att allt fler barn i Sverige utsätts för våld och att dessa barn inte erbjuds stöd och hjälp. Sverige rekommenderas att skapa ett sammanhållet och samordnat skyddssystem för barn och samtidigt arbeta för att öka kunskapen kring våld mot barn. FN:s Barnrättskommitté påpekar

att människor som arbetar med barn inte har tillräcklig kunskap när det gäller att upptäcka tidiga tecken på utsatthet (www.unicef.se).

3.3 Behov av Barnahus ur verksamheternas perspektiv

Polisen

Information från polisen har sammanställts av Kristin Larsén, polisinspektör, gruppchef Brott i nära relation och brott mot barn, Polisområde Jämtland.

Brott i nära relation är en brottskategori som ökar i hela Sverige. Ärenden med målsägande under 15 år, s.k. barnärenden, ingår i den kategorin. I polisområde Jämtland (PO Jämtland) ökade brott i nära relation med c:a 20 % från 2017 till 2018. En ökning som fortsätter under de första två månaderna av 2019.

I PO Jämtland inkom under 2018 c:a 520 vålds- och sexualbrott inom kategorin brott i nära relation. Av dessa var c:a 48% ärenden med målsägande under 18 år, dvs 250 ärenden. Hälften av dessa 250 ärenden var ärenden med målsägande under 15 år, dvs c:a 120 ärenden.

Alla typer av brott med målsägande under 15 år ökade mellan 2017 och 2018. Ett exempel på ökning är fullbordade våldtäkter på flickor under 15 år där antalet ökade med c:a 130% från 2017 till 2018. PO Jämtland har fler fullbordade våldtäkter på flickor under 18 år än på kvinnor över 18 år.

Med ett Barnahus skulle barnen som utsätts för brott i PO Jämtland få ett betydligt bättre omhändertagande!

Åklagaren

Information från åklagaren har sammanställts av Stefan Ekeröth, chefsåklagare, Åklagarkammaren Östersund.

Vid brott mot barn, men även majoriteten brott mot närstående bevittnade av barn, är det åklagare som är förundersökningsledare. I brottsutredningen är polisen den närmaste samverkansparten men även samverkan med socialtjänst och hälso- och sjukvård är för åklagaren avgörande, inte bara för en god utredningskvalitet utan också och kanske främst för att på ett bästa sätt tillgodose det utsatta barnets behov i processen.

Våld i nära relation och brott mot barn är ärendetyper som visar en tydlig ökning i antal anmälda brott. Under åren 2017 och 2018 har åklagarmyndigheten, på riksnivå, vad avser vålds- och sexualbrott samt brott mot frihet och frid mot barn under 18 år sett en ökning av inkomna brottsmisstankar från strax över 29 000 till strax under 31 000, en ökning med ca 5%. Motsvarande siffror för Jämtland/Härjedalen är från 378 till 432, d.v.s. drygt 14%, efter justering för enstaka ärende där stort antal äldre misstankar registrerats i efterhand. Ökningen står till stor del att finna bland anmälningar om sexualbrott. Även om det till mindre del kan finnas andra förklaringar till en sådan ökning, som t.ex. ökad anmälningsbenägenhet och ändrade registreringsrutiner hos de olika aktörerna så visar detta på en tydlig ökning av antalet brottsanmälningar och på antalet utsatta barn. Ökade resurser har inte tillförts i motsvarande mån och den enda vägen att möta den här ökningen är att på ett effektivare sätt verka tillsammans för dessa barns bästa.

Ur Åklagarmyndighetens perspektiv är ett viktigt led i en höjning av utredningskvaliteten och en effektivare hantering av dessa ärenden samverkan med de ovan nämnda aktörerna. En samverkan vars mål inte bara är ökad rättstrygghet utan också bättre bemötande, stöd och skydd samt vid behov behandlings- och krisinsatser.

Det mest beprövade sättet att uppnå dessa mål, och i flertalet fall det bästa sättet, har visat sig vara en barnahuslösning. Åklagarmyndigheten, liksom andra svenska myndigheter, ska arbeta efter uppsatta

nationella riktlinjer när det gäller samverkan vid arbete med brottsutsatta barn och arbetet med och bemötandet av brottsutsatta barn ska inte skilja sig beroende på var barnet är bosatt. Barnahus som samverkansform är något som åklagarmyndigheten ställer sig bakom på såväl nationell som lokal nivå.

I vårt område, där det idag saknas Barnahus eller annan systematiserad samverkansform, bedriver berörda myndigheter utredningar på vart sitt håll vilket utsätter barnet för ytterligare påfrestningar. Barnet skickas ofta mellan socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård och ofta med lång tidsutdräkt. En i tid utdragen utredningsprocess har också direkt inverkan på möjligheten att lagföra de som begår brott mot barn. Det finns ett antal domar där man uttryckligen anger den långa tid som gått mellan anmälan, förhör och huvudförhandling som skäl till att man ogillar åtalet då förhörsuppgifterna inte anses vara tillförlitliga.

Vidare är miljöerna där kontakterna idag sker sällan anpassade till barnen och uppfattas inte sällan som skrämmande.

I det dagliga operativa arbetet för åklagaren är samråd med berörda myndigheter och barnförhört avgörande moment. Som det ser ut idag är samrådet något som i praktiken hanteras från fall till fall och ofta inte alls vilket medför att det inte finns någon samverkan eller koordination mellan de olika parternas åtgärder och bedömningar. Detta är till men för såväl rättstrygghet som för skyddsbedömning och behandling. Hög åklagarnärvaro vid barnförhören är en förutsättning för kortare utredningstider och högre utredningskvalitet. Åklagarnärvaron vid förhör är hög redan idag, men det finns utrymme för förbättring. En barnahuslösning kan ytterligare korta utredningstiderna och också säkra övriga myndigheters närvaro vid förhör i ett tidigt skede om så bedöms lämpligt och därmed även korta den totala handläggningstiden.

För att kunna tillvarata barnens bästa och ur Åklagarmyndighetens perspektiv särskilt en hög rättstrygghet och rättssäkerhet är inrättandet av ett Barnahus av yttersta vikt. Ett Barnahus bör också dimensioneras och utrustas så att verksamheten om så behövs kan bedrivas på distans, inte minst med tanke på de stora avstånd som är aktuella i vårt område. Distanslösningar behöver omfatta såväl samråden som genomförandet av förhör.

Så länge tydliga former för samverkan saknas eller är otydliga finns, i det enskilda ärendet, en risk för intressekonflikter mellan berörda myndigheter. En samordningsfunktion som är insatt i de berörda myndigheternas skilda riktlinjer och lagreglering utgör en viktig del i ett sådant arbete. Samordningsfunktionen, och den kunskap som där byggs upp, är en mycket viktig del i barnahussamarbetet och är mycket viktig som kunskapsbärare och stöd åt de enskilda handläggarna inom socialtjänsten.

Barnskyddsteamet, Region Jämtland Härjedalen

Information från Barnskyddsteamet har sammanställts av Catharina Bäcklund, sammankallande Barnskyddsteamet och Anna-Lena Fureman, överläkare/medlem i Barnskyddsteamet.

Barnskyddsteamet vid Barn- och ungdomskliniken skapades för några år sedan då det fanns ett stort behov av att arbeta systematiskt och multiprofessionellt inom hälso- och sjukvården i ärenden rörande barn som far illa.

Barnskyddsteamet har arbetat fram vårdprogram för hur man tar hand om barn som far illa och dessa finns tillgängliga för all vårdpersonal i Region Jämtland Härjedalen genom dokument i Centuri. Det har genomförts en utbildningsinsats för samtliga läkare vid Barn- och ungdomskliniken i hur man undersöker barn som utsatts för övergrepp samt hur man gör en orosanmälan. Rutiner för patientsäker bildokumentation har setts över. Ett av rummen på barn- och ungdomsmottagningen har ställts i ordning för att det ska vara en mer trivsamt och lugn atmosfär för att skapa en trygg miljö för samtal och undersökning. Dock är väntrummet gemensamt för alla övriga patienter vilket inte är optimalt för dessa barn.

Barnskyddsteamet har varit ute på olika kliniker på Östersunds sjukhus samt föreläst för BVC-läkare om hur och när man gör en orosanmälan.

Barnskyddsteamet är alltså en etablerad verksamhet i hälso- och sjukvården, i Region Jämtland Härjedalens verksamhet. Däremot är det ett stort bekymmer att det saknas en fast organisation för samarbete och täta kontakter med socialtjänsten i de olika kommunerna, polis, åklagare och Barn- och Ungdomspsykiatri. Alltför ofta faller ärenden mellan stolarna. Inte sällan blir ärendegången försenad p.g.a. långsam kommunikation. Ibland far barn eller ungdomar mycket illa p.g.a. otillräcklig kunskapsöverföring mellan inblandade aktörer. Dessa brister i Jämtlands Län kan åtgärdas om man startar en Barnhusverksamhet.

Barn- och ungdomspsykiatri

Information från Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har sammanställts av Mikael Lec Alsén, områdeschef Barn, unga Vuxna inom Region Jämtland Härjedalen.

BUP bedriver psykiatriskt utrednings och behandlingsarbete till barn och ungdomar upp till 18 år. Barn, ungdomar och föräldrar kan söka själv och vårdgrannar kan skriva remiss alternativt kontakta BUP för rådgivning/konsultation. När ett barn/ungdom utsatts för våld och/eller övergrepp kan BUP initialt ge krisstöd samt genomföra en barnpsykiatrisk bedömning samt samverka med andra myndigheter och vårdgrannar. I ett senare skede kan BUP tillhandahålla barnpsykiatrisk behandling.

När arbetet inte är organiserat i ett Barnhus sker alltför ofta arbetet osynkroniserat med onödig väntetid och informationen till barnet/ungdomen och närstående riskerar bli ofullständig och i värsta fall motstridig. Detta medför hög risk för ytterligare psykiskt lidande och förvärrade psykiatriska tillstånd. Den psykiatriska behandlingen riskerar få sämre effekt med risk för livslångt lidande. Ett samordnat arbete i ett Barnhus ger barnet/ungdomen bättre förutsättningar att få adekvat stöd, skydd och behandling. Samtliga delar måste fungera optimalt för att barnet/ungdomen skall kunna utvecklas positivt trots en svår livssituation.

Socialtjänsten

Information från socialtjänsten har sammanställts av IFO-cheferna Anneli Valter, Bräcke, och Magnus Ahlstrand, Strömsund.

Socialtjänsten ansvarar för att ta emot anmälningar enl. 14 kap 1 § SoL kring barn som far illa och för att göra omedelbara skyddsbedömningar kring barnet. Antalet orosanmälningar som inkommer till socialtjänsten har under en följd av år ökat markant. Anmälningarna innehåller ofta uppgifter om våld eller andra övergrepp. Om socialtjänsten får kännedom om att ett barn kan ha utsatts för eller bevittnat våld eller andra övergrepp av en närstående ska man utan dröjsmål inleda utredning om barnets behov av stöd och hjälp enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL. Socialtjänsten behöver ta ställning till om en polisanmälan ska göras så snart som möjligt.

Konsultation med polis, sjukvård och BUP är en viktig del av ställningstagandet, men i dagsläget saknas upparbetade kontakter för konsultation och det är inte alltid polisanmälan görs. Ett Barnhus skulle underlätta kommunikationen mellan socialtjänst och övriga aktörer och samrådsmötena skulle utgöra ett givet forum för konsultation samt ett stöd för socialtjänsten i sina bedömningar. Samråden skulle troligen även bidra till att samtliga viktiga delar i processen kring barnet tillgodoses.

När socialtjänsten har inlett en utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL ska vårdnadshavaren informeras om utredningen och avsikten med den. I vissa fall kan socialtjänsten avvakta att informera vårdnadshavare. Det kan t.ex. gälla när det finns misstanke om att barnet har utsatts för våld eller övergrepp och den misstänkte är en närstående till barnet, eller när polis eller åklagare har bedömt att information bör avvaktas. Det är inte ovanligt att socialtjänstens utredning drar ut på tiden eftersom den i

praktiken inte kan starta förrän polisens brottsutredning inletts och inledande förhör har hållits. Det gör att socialtjänsten under tiden inte kan arbeta med det aktuella barnet och familjen. Erfarenheten från övriga Sverige är att ett Barnahus bidrar till att själva processen går snabbare eftersom inblandade myndigheter närvarar och förhör bokas in i samband med samråden. Socialtjänsten får möjlighet att bedöma barnets och familjens framtida behov mer skyndsamt.

Vanligtvis deltar idag inte socialtjänsten vid polisens förhör med barnet, vilket kan leda till att socialsekreteraren inte har kännedom om vad barnet berättat vid förhöret. Att som barn behöva berätta om sina upplevelser vid flera tillfällen innebär stora påfrestningar och risk för att viktig information inte kommer fram. Genom samverkan mellan myndigheterna stärks barnperspektivet och skyddet kring barnet. Barnahus skulle bidra till att stärka barnets situation och även underlätta socialtjänstens arbete och bidra till ett bättre beslutsunderlag.

Ett Barnahus utgör ett kunskapsnav för hela länet. För socialtjänstens barnutredare leder det till en kompetensutveckling och till utredningar med högre kvalitet. En mycket stor positiv effekt är möjligheten för olika professioner att utbyta kunskaper och erfarenheter.

Jämtlands län är ett län med långa avstånd och det är av vikt att samtliga kommuners socialtjänster känner sig delaktiga och får del av nyttan av ett Barnahus. Socialtjänsten kan vid behov enkelt konsultera samordnaren och komma i kontakt med övriga myndigheter runt barnet. Barnahus parter behöver även arbeta aktivt för att finna lösningar som minskar avstånden, exempelvis distansoberoende teknik, mobila lösningar etc.

Centrum mot våld

Information om Centrum mot våld, CMV, har sammanställts av Liselott Åsberg, verksamhetsledare.

I Jämtlands län finns sedan slutet av 1990-talet en politisk överenskommelse mellan alla åtta kommuner om att ”hjälpas åt” vad gäller målgrupperna våldsutsatta kvinnor samt barn som upplevt våld. Det har sin grund i att flera av länets kommuner hade svårigheter att upprätthålla kompetensen inom området. Avtalet syftade till att underlätta för dem som upplevde att det var svårt att söka stöd hos personalen som de hade relationer med, t ex att man har barn i samma klass eller att man är med i samma förening, vilket inte är ovanligt i mindre samhällen. Parallellt med denna överenskommelse startades i början av 2000-talet en ledningsgrupp för myndighetssamverkan mot våld i nära relationer bestående av länspolisintendent, landstingsdirektör och kommunförbundssekreterare ansvarig för sociala frågor. Ledningsgruppens uppgift är att styra och stödja utvecklingsarbetet i den egna organisationen samt att verka för ökad samverkan mellan myndigheterna så att den utsatte får rätt stöd och hjälp i rätt tid. Det vill säga ”en stark vårdkedja”.

Med detta som grund, startade 2010 Centrum mot våld, CMV, i Jämtlands län. Den ursprungliga planen var att länets åtta kommuner tillsammans med hälso- och sjukvården samt polisen skulle utveckla ett kompetenscentrum för våld i nära relationer med mottagning för våldsutsatta och barn som upplevt våld. Detta för att den utsatte skulle få ett professionellt stöd på ett och samma ställe. Tyvärr kom inte polisen och hälso- och sjukvården med i verksamheten. Orsaken angavs då vara bristen på medel till både lokaler och den utrustning som krävdes.

Verksamheten drevs i projektform fram till 2015 då ett samverkansavtal mellan länets 8 kommuner kom till stånd. Avtalet reglerar verksamhetens uppdrag och finansiering. CMV arbetar i huvudsak med att ge olika former av stödinsatser till barn och vuxna som blivit utsatta för våld samt ge behandling till de som utövat våld mot någon närstående. Verksamheten ska även bedriva strategiskt utvecklingsarbete inom området, organisera samverkan samt ge konsultation och utbildning till yrkesutövare inom kommunerna.

Tanken på en gemensam fysisk plats i syfte att stärka vårdkedjan har alltid funnits kvar. Vid ledningsgruppens möte under hösten 2018 diskuterades den framtida utvecklingen av CMV. Vid mötet diskuterades en önskan om en ökad operativ samverkan, avseende både vuxna och barn, mellan polis,

socialtjänst, åklagare och hälso- och sjukvården. Vad gäller samverkan kring barn lades fokus på samverkansformen Barnahus. Flera parter såg det naturligt att samlokalisera ett Barnahus med CMV, med reservation att Barnhusets besökare inte ska kunna möta förövare i lokalen. Lokalen för Barnahus behöver vara avgränsad mot annan verksamhet och ha en egen ingång.

CMV erbjuder som nämnts ovan en rad insatser för dem som är/har varit utsatta för våld samt för dem som utsätter andra för våld. Det innebär att barnet själv samt dess föräldrar/anhöriga skulle kunna erbjudas stöd i angränsande lokal om Barnahus och CMV samlokaliseras. Samlokaliseringen skulle även bidra till en hög samlad kompetens för stöd till personer utsatta för våld. Den samlade kompetensen skulle bestå av personer från både hälso- och sjukvård, polis, åklagare och socialtjänst som samverkar operativt kring barn och skulle rimligen även förbättra operativ samverkan kring vuxna. De vuxna som kommer till CMV är oftast föräldrar och en ökad operativ samverkan kring vuxna skulle definitivt gynna barnens situation.

3.4 Behov av Barnahus ur frivilligorganisationers perspektiv

Rädda barnen

Information från Rädda Barnen har sammanställts av Per Hedman, ledamot Rädda barnens distriktsstyrelse Jämtland Härjedalen. 2019-01-07.

Alla barn i Sverige (0 - 17 år) som utsätts för brott ska få sina behov och rättigheter tillgodosedda oavsett var i landet de bor. Rädda Barnen har alltsedan det första Barnhusets tillkomst år 2005 arbetat för att Barnahus ska införas runt om i Sverige. Idag har vi 32 Barnahus i vårt land. 80% av alla svenska barn har tillgång till ett Barnahus. Dock inte barnen i vårt län.

Ett Barnahus är en trygg och barnvänlig miljö där barn som blivit utsatta för sexuella övergrepp och/eller misshandel kan bli hörda och få hjälp. På ett Barnahus är barnet i centrum och de olika yrkeskategorierna (polis, åklagare, socialsekreterare, barnläkare, barnpsykiater och målsägandebiträde) kommer till Barnhuset istället för att barnet ska slussas runt och tvingas berätta sin historia om och om igen. Fördelarna för barnet är många, främst genom att det är skonsammare för barnet. Men det är också mer rättssäkert och stärker vidare samarbetet mellan de olika yrkeskategorierna.

4. ARBETSGRUPPENS FÖRSLAG – BARNAHUS JÄMTLANDS LÄN

4.1 Parter för samverkan

Arbetsgruppen föreslår att parter för samverkan i Barnahus Jämtlands län är Polismyndigheten Polismråde Jämtland, Åklagarmyndigheten Åklagarkammaren Jämtland, Region Jämtland Härjedalen, Bergs kommun, Bräcke kommun, Härjedalen kommun, Krokoms kommun, Ragunda kommun, Strömsunds kommun, Åre kommun samt Östersund kommun.

4.2 Målgrupp

Arbetsgruppen föreslår att målgruppen i Barnahus i Jämtlands län utgörs av barn under 18 år som misstänks vara utsatta för:

- Misshandel och andra våldsbrott enligt 3 kap. brottsbalken (brott mot liv och hälsa)
- Olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, människohandel, olaga tvång, olaga hot, ofredanden och andra brott enligt 4 kap. brottsbalken (brott mot frihet och frid)
- Våldtäkt, sexuella övergrepp, sexuellt tvång, våldtäkt, köp av sexuell handling och övriga brott enligt 6 kap. brottsbalken (sexualbrott)
- Kvinnlig könsstympning enligt lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor

I målgruppen föreslås även barn som lever med våld i familjen (vittne till våld, direkt eller indirekt) ingå. De angivna brottstyperna bör inkludera brott med hedersmotiv.

4.3 Parternas åtagande

Arbetsgruppen föreslår att samtliga ingående verksamheter ska ha ett gemensamt ansvar för den övergripande verksamheten vid Barnahus i Jämtlands län. Parterna ska ansvara för den egna verksamheten som bedrivs vid Barnahus i Jämtlands län inom ramen för det egna myndighetsansvaret. I de olika myndigheternas åtaganden ligger dels att ställa sin personal till förfogande i verksamheten, dels att gemensamt utveckla kunskap och metoder som kan spridas i organisationerna. Detta kräver att myndigheterna avsätter resurser och tid i utrednings- och samrådsverksamheten samt för kunskapsutveckling tillsammans med övriga aktörer.

Polisområde Jämtland

Arbetsgruppen föreslår att:

- Polisen ansvarar för att utrusta förhöringsrum samt medhörningsrum med inredning samt nödvändig teknisk utrustning på Barnahus samt mobil teknisk utrustning för förhör utanför Barnahus.
- Polisen ska delta i samrådsmöten och planering för barnet tillsammans med övriga samverkansparter i Barnahus.
- Alla barnförhör med målgruppen skall ske i Barnahus. Vid långa avstånd kan barnförhör ske på alternativ plats som bedöms vara lämplig ur barnsynpunkt.

Åklagarkammaren i Östersund

Arbetsgruppen föreslår att:

- Åklagare ska delta i samrådsmöten och planering för barnet tillsammans med övriga samverkansparter i Barnahus, antingen personligen eller via telefon/videolänk. I möjligaste mån är den åklagare som deltar i samrådsmöte även den åklagare som kommer att bli förundersökningsledare i aktuellt ärende.
- Åklagarkammaren ska medverka vid barnförhör. Medverkan kan, om det bedöms vara lämpligt, ske via videolänk.

Region Jämtland Härjedalen

Arbetsgruppen föreslår att:

- Region Jämtland Härjedalen ska bidra med personal med specialistkompetens till Barnhusets verksamhet.
- Representanter från Barn- och ungdomskliniken ska delta i samrådsmöten och planering för barnet. Vid behov genomföra läkarundersökningar på barn i målgruppen och bedöma om det finns behov av ytterligare undersökningar.
- I de fall utredningarna ställer krav på flera specialiserade undersökningar ska dessa samordnas. När, var och hur den medicinska undersökningen lämpligast genomförs ska bedömas utifrån barnets bästa och ärendets art.
- Representanter för Enheten för Barn- och Ungdomspsykiatri ska delta i samrådsmöten och planering för barnet. Enheten för Barn- och Ungdomspsykiatri ansvarar för bedömning av barnets behov av barnpsykiatrisk behandling och uppföljning.
- Region Jämtland Härjedalen ansvarar för att utrusta undersökningsrummet med nödvändig utrustning för enklare läkarundersökningar.

Kommunernas socialtjänst

Arbetsgruppen föreslår att:

- Kommunernas socialtjänster ska delta i samrådsmöten och planering för barnet tillsammans med övriga samverkansparter i Barnhuset, antingen personligen eller via telefon/videolänk.
- Socialtjänstens handläggare i ärendet ansvarar för den sociala utredningen. Som regel är det socialtjänsten (enligt delegering) som hos samordnaren aktualiserar behovet av samråd, vilket är en följd av andra myndigheters och samverkansparters anmälningsskyldighet till socialtjänsten då barn far illa. Om barnet och familjen behöver andra insatser genom socialtjänsten i ett längre perspektiv sker det utanför Barnhusets verksamhet.
- Socialtjänsten ska, om Åklagaren ej bedömer annorlunda, medverka vid barnförhör. Medverkan kan, om det bedöms vara lämpligt, ske via videolänk.

4.4 Personal/bemanning

Utifrån kunskap om bemanning på Barnhus i övriga Sverige beräknas behovet vara två personer på vardera 100 %. En sådan bemanning förutsätter samlokalisering med annan verksamhet för att få synergieffekter. En helt separat Barnhusverksamhet skulle kräva högre bemanning av bl.a. arbetsmiljöskäl, schematekniska skäl och sårbarhetsskäl. Dessa personer har då som uppgift att samordna verksamheten tillsammans med de övriga aktörerna. Bl.a. samordning kring de enskilda ärendena och regelbundna möten tillsammans med alla anslutna verksamheter, inklusive samtliga kommuner, för att fånga upp och följa alla ärenden.

Grundkrav på en samordnare är att det är en stabil, tydlig och erfaren person som är van vid att handlägga ärenden vid våld mot barn.

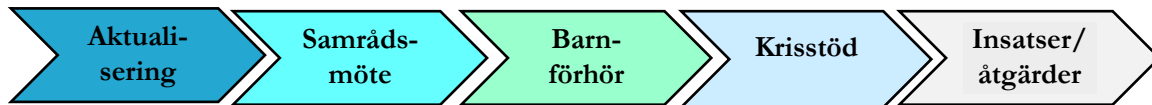
Vid Barnhusen i Sverige bemannas dessa samordningstjänster oftast av erfarna socionomer. En Barnhusverksamhet blir snabbt ett nav för kunskapsutveckling inom området vilket ställer höga krav på de personer som anställs. En sådan uppbyggnad av ett kunskapscentrum beskrivs i övriga Sverige som en mycket stor tillgång, inte minst för mindre kommuner som har färre ärenden och inte har möjlighet att bygga upp egen kompetens i samma utsträckning.

4.5 Samordnarnas uppdrag

Arbetsgruppen föreslår att samordnarnas huvudsakliga uppdrag är att:

- Ha det övergripande ansvaret för den löpande verksamheten vid Barnhuset.
- Utgöra samordningsfunktion för alla samverkande parter i Barnhuset.
- Ansvara för att sammankalla till och leda samrådsmöten.
- Bidra med rådgivning och kunskap till Barnhusets parter
- Hjälpa och stödja de personer som kommer till Barnhuset
- I samarbete med socialsekreterare från länets kommuner och Region Jämtlands Härjedalen hålla krissamtal
- Ansvara för dokumentation samt uppföljning/statistiksammanställning på Barnhuset
- Ansvara för planering av utbildningar och övrig kompetensutveckling
- Planera och verka för utveckling av distansberoende teknik
- Samordna förhörmöjligheter i kommuner med långa avstånd från Östersund. Verka för att en barnanpassad miljö erbjuds barnet vid förhör utanför Barnhuset.

4.6 Förslag till arbetsgång i Barnahus Jämtlands län

Figur 2: Flöde Barnahus

Aktualisering

Verksamheter som får vetskap om att ett barn misstänks vara utsatt för våld eller andra övergrepp ska enligt 14 kap 1 § SoL anmäla oro för barnet till socialtjänsten.

Arbetsgruppen föreslår att socialtjänsten ska kunna aktualisera behov av samråd hos samordnarna på Barnahus. Även polisen ska kunna anmäla behov av samråd. Samordnare fastställer en dagordning med tider och kallar berörda parter till samrådet. Samordnare kontaktar respektive handläggare på socialtjänsten för att lämna tid för samråd.

Samrådsmöte

Arbetsgruppen föreslår att samtliga ingående verksamheter ansvarar för att sätta av en fast tid för samråd *två gånger varje vecka*. Samtliga myndigheter ansvarar för att utöver de fasta tiderna ha beredskap att delta på kallelse av samordnarna när behov uppstår på grund av akuta ärenden.

Arbetsgruppen föreslår att det ska finnas tre typer av samråd:

- *Planeringsamråd:* Utredning enligt 11 kap. 1 SoL ska vara inledd och polisanmälan ska vara gjord. Polisanmälan lämnas innan samrådet. Personnummer och namn är känt för alla på samrådet. Samrådet planerar inför barnförhöret. Samrådet bedömer om det är aktuellt med krisbearbetning och läkarundersökning. En bedömning görs av skyddsbehovet när det gäller barnet. En gemensam planering görs sedan av vem som gör vad och i vilken ordning.
- *Konsultationssamråd:* Personnummer och namn är inte röjt, anonymt samråd. Syftet är att kunna använda olika kompetenser för att diskutera hur ett ärende ska hanteras. Åklagare deltar inte vid dessa samråd.
- *Akuta samråd:* Kan bli aktuellt vid speciella fall. När det gäller mycket små barn, spädbarn bör akut samråd alltid övervägas. En snabb handläggning kan vara avgörande för fortsättningen av ärendet rent medicinskt och rättsligt. En snabb handläggning kan också vara avgörande för rätt stöd till familjen samt skydds- och riskbedömning.

Vid samrådsmöten deltar representant från:

- Socialtjänsten i de 8 kommunerna
- Polismyndigheten, Polisområde Jämtland
- Åklagarmyndigheten, Åklagarkammaren i Jämtland
- Barn- och ungdomspsykiatri, Region Jämtland Härjedalen
- Barn- och ungdomskliniken, Region Jämtland Härjedalen
- Samordnarna

Dokumentation av samrådet

Arbetsgruppen föreslår att samrådet dokumenteras av samordnarna. Av dokumentationen framgår avidentifierat det som planerats vid samrådet och vilka som deltagit. Barnahuset ansvarar för den gemensamma dokumentationen. Varje myndighet ansvarar för dokumentation i ärendet enligt respektive lagstiftning.

Barnförhör, krisstöd och insatser/åtgärder

Arbetsgruppen föreslår att socialtjänsten, om åklagaren ej bedömer annorlunda, ska delta vid barnförhöret för att få den information som behövs för att bedöma barnets situation ur ett helhetsperspektiv och för att barnet ska slippa upprepa sin berättelse i samband med socialtjänstens utredning.

BUP kan, efter bedömning av åklagaren, delta som konsult och sakkunnig och då utgöra ett stöd för andra myndigheter. I medhörningsituationen ansvarar BUP för att bedöma om barnet har behov av stöd utifrån sin psykiska hälsa.

Samordnarna ansvarar för att i samband med barnförhöret ge stöd till medföljande personer. Samordnarna ger stödsamtal och information om krisreaktioner hos barnet. Mer omfattande psykiatriskt stöd ges av hälso- och sjukvården.

De medverkande i medhörningsrummet träffas en kort stund före förhöret och stämmer av om något hänt sedan samrådet. Efter förhöret samlas de medverkande igen för att stämma av inför fortsättningen av arbetet och dela information. Åklagaren är ansvarig för att kalla in en av samordnarna som är den som håller i detta möte.

Åklagaren ska, så långt det är möjligt, delge väsentlig information om vidare åtgärder från rättsväsendets sida. Detta för att socialtjänsten vid behov ska ha underlag för att planera skyddsåtgärder. Barnläkare ansvarar för att genomföra bokade läkarundersökningar. I de fall då särskild företrädare är utsedd informerar polisen vårdnadshavarna om förhöret efter att detta skett. Socialtjänsten ska i och med förhörssituationen på nytt överväga sin skyddsbedömning och vid behov planera för skyddsåtgärder. Socialtjänsten ska i samband med förhör, eller efter det att polisen har informerat vårdnadshavare om att barnet har varit på förhör, kontakta vårdnadshavare och/eller träffa dem samma dag. Socialtjänsten ska planera för hur barn och förälder återförenas.

4.7 Samlokalisering och huvudmannaskap

Arbetsgruppen förordar att Barnahus Jämtlands län samlokaliseras med Centrum mot våld (CMV). CMV har behov av nya lokaler från och med maj månad 2019. Arbetsgruppen ser mycket stora fördelar och samordningsvinster med en sådan samlokalisering. T.ex. stora möjligheter till erfarenhetsutbyte, minskad sårbarhet vid sjukdom och/eller ledigheter, gemensamt utnyttjande av personalutrymmen, etc.

Arbetsgruppen föreslår att endera Region Jämtland Härjedalen eller Östersunds kommun blir huvudman för Barnahus Jämtlands län. Med huvudmannaskap följer ansvar för att:

- Säkerställa att verksamheten bedrivs inom angiven budget
- Anställa 2,0 samordnare till Barnahus samt inneha arbetsmiljö- samt arbetsgivaransvar

4.8 Lokaler

Följande krav beskrivs av andra Barnhusverksamheter i Sverige samt av polis i Polisområde Jämtland.

- Lokalen ska vara centralt placerad och placerad så att besökarna ges möjlighet till god anonymitet och känsla av trygghet.
- Lokalerna ska vara disponerade så att det inte finns risk för att förövare och våldsutsatt kan möta varandra.
- Man ska kunna gå direkt från en bil och in i lokalen. Parkeringsplatser ska finnas intill och nära entrén. Det måste finnas parkeringsplatser knutna till lokalen för ett par tjänstefordon.

Arbetsgruppen föreslår att lokalerna består av:

- Väntrum.
- 2 förhöringsrum
- 1 medhörningsrum
- Undersökningsrum för läkare. Detta rum ska även kunna användas för samtal.
- 2 kontorsrum för samordnarna
- Konferensrum.
- Rum för mottagande av övrig familj
- Besökstolett
- Tillgång till personalutrymmen med toalett, kök, förråd, etc. (delas med annan verksamhet)
- Total yta ca 140 - 150 kvadratmeter beroende på hur lokalerna är disponerade.
- De hyresnivåer som beskrivs för Barnahusverksamheter i Sverige med motsvarande upptagningsområde ligger på ca 200 – 400 tKr/ år.
- Videokonferensutrustning.

4.9 Budget

Arbetsgruppen föreslår att driften för Barnahus Jämtland bekostas i enlighet med nedan budgetposter.

Utgifter	Kostnad årligen
Personalkostnader 2,0 tj	1 280 000
Lokaler	400 000
Städning, parkeringsplatser	65 000
Tele- och larmdriftskostnader	20 000
Övriga driftskostnader	55 000
Utbildning, metodutveckling och handledning	100 000
Total kostnad	1 920 000

4.10 Fördelning av kostnader

Arbetsgruppen föreslår följande kostnadsfördelning

- Polismyndigheten, polisområde Jämtland, föreslås bekosta inredning och utrustning i förhöringsrum och medhörningsrum
- Region Jämtland Härjedalen föreslås bekosta 50 % av driften av Barnahus, dvs. hälften av kostnaderna för samordningstjänster, lokaler, städning, parkeringsplatser, tele- och larmdriftskostnader, övriga driftskostnader, utbildning, metodutveckling och handledning.
- Kommunerna i Jämtlands län föreslås tillsammans bekosta 50 % av driften av Barnahus, dvs. hälften av kostnaderna för samordningstjänster, lokaler, städning, parkeringsplatser, tele- och larmdriftskostnader, övriga driftskostnader, utbildning, metodutveckling och handledning.
- Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län föreslås inför inrättandet av Barnahus Jämtland att gemensamt bekosta inventarier till verksamheten, i de delar som inte utgör förhöringsrum eller medhörningsrum. Kostnader för detta föreslås tillkomma som en engångskostnad. (möbler, datorer, videokonferensutrustning i konferenslokal).
- Kostnaderna för respektive verksamhets egna insatser bekostas liksom idag av respektive part.

Arbetsgruppen föreslår att kostnader för den löpande driften av Barnahus Jämtland fördelas enligt nedan;

Fördelning mellan parterna	%	Kostnad per år
Region Jämtland Härjedalen	50%	960 000
Kommunerna i Jämtlands län	50%	960 000
Totalt:	100%	1 920 000
Fördelning mellan kommunerna	%	Kostnad per år
Berg	5,46	52 416
Bräcke	4,90	47 040
Härjedalen	7,79	74 784
Krokom	11,43	109 728
Ragunda	4,12	39 552
Strömsund	8,99	86 304
Åre	8,82	84 672
Östersund	48,49	465 504
Totalt:	100%	960 000

4.11 Ledning och styrning

Arbetsgruppen föreslår att Ledningsgruppen Myndighetssamverkan mot våld i nära relation i Jämtlands län bildar styrgrupp och är ytterst ansvarig för Barnahus Jämtlands verksamhet. Styrgruppen bör besluta om verksamhetsplan och om frågor av övergripande karaktär. Styrgruppen bör ansvara för uppföljning av de övergripande mål som angivits för Barnahus i Jämtlands län i samverkansavtal och i verksamhetsplan.

Arbetsgruppen föreslår att en operativ arbetsgrupp med representanter från samverkansparterna utses av styrgruppen. Den operativa arbetsgruppen bör få i uppdrag att utarbeta arbetsformer för Barnahus Jämtlands län i enlighet med de mål och syften som anges i samverkansavtalet. Den operativa arbetsgruppen bör svara för policyfrågor, metoddiskussioner och liknande diskussioner i verksamheten, framtagande av verksamhetsplan, underlag för verksamhetsuppföljning samt att utvecklingsarbetet i Barnahus i Jämtlands län sker i nära samverkan mellan parterna. Den operativa arbetsgruppen bör arbeta på uppdrag av styrgruppen och rapportera till densamma.

4.12 Samverkansavtal

Arbetsgruppen föreslår att man inför skrivande av ett samverkansavtal ånyo tar del av samverkansavtal i övriga län och anpassar skrivningen avseende verksamhet och praktiska åtaganden efter goda exempel i landet och förutsättningar i Jämtlands län. Här ska alla samverkande parter ha möjlighet att ge synpunkter. I detta arbete bör även representant för Kvinnosjukvården delta.

4.13 Uppstartsperiod

Arbetsgruppen föreslår att en inledande period om 3 månader avsätts där den operativa arbetsgruppen får i uppdrag att göra studiebesök vid ett antal Barnahus i Sverige, skriva rutiner, verksamhetsplan samt etablera samverkan med alla samarbetspartners. Alla samverkande enheter bör göra studiebesök hos varandra.

För finansiering av dessa inledande studiebesök bör externa medel sökas.

KÄLLFÖRTECKNING

Kaldal, A., Diesen, C., Beijer, J & Diesen, E. (2010). *Barnabusutredning*. Juridiska institutionen vid Stockholms universitet.

http://bsfi.barnlakarforeningen.se/wp-content/uploads/sites/13/2016/03/Barnabusutredningen_2010.kaldal.pdf

Rejmer, A. & Åström, K. (2008). ”Det blir nog bättre för barnen” *Slutrapport i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med Barnabus 2006–2007*. Media-Tryck Sociologen, Lund 2008.

<http://childcentre.info/archive/reports/sweden/dbaFile15767.pdf>

Rädda Barnen. (2013). *Inuti ett Barnabus. En kvalitetsgranskning av 23 svenska verksamheter*. Stockholm: Linköpings universitet.

<http://asalandberg.se/wp-content/uploads/2014/09/inuti-ett-Barnabus-2013.pdf>

Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen & Åklagarmyndigheten. (2008). *Barnabus – försöksverksamhet med samverkan under ett tak vid misstanke om brott mot barn*. Stockholm: Polisavdelningen, enheten för utredning och lagföring.

http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8844/2008-131-14_200813114.pdf

www.unicef.se

www.regeringen.se